

**VAKUUTUSTAKUUN MYÖNTÄMINEN SUOMEN KESKINÄISELLE
LÄÄKEVAHINKOVAKUUTUSYHTIÖLLE VUONNA 2024**

Suomessa lääkkeistä ja rokotteista aiheutuvia henkilövahinkoja korvataan Suomen Keskinäinen Lääkevahinkovakuutusyhtiön (jäljempänä vakuutusyhtiö) antamasta lääkevahinkovakuutuksesta. Vakuutusyhtiö on ainoa lääkevahinkovakuutus Suomessa myöntävä vakuutusyhtiö, jonka ainoa vakuutuksenottaja on Lääkevahinkokorvausosuuskunta (www.laakevahinkovakuutus.fi).

Lääkevahinkovakuutuksen korvausmäärä on 30 miljoonaa euroa kaikkien vahinkojen osalta, joissa vaatimus kohdistuu samaan kalenterivuoteen. Vakuutusyhtiö on ensivakuuttajana suojautunut suurilta vakuutusriskeiltä jälleenvakuutuksella, jossa yhtiön ns. omapidätys on kalenterivuoden aikana enintään kolme miljoonaa euroa yksittäistä vahinko- tai sarjavahinkoa kohti ja ylimenevästä osasta vastaa jälleenvakuutusyhtiö.

Vaikka vakuutusyhtiön vakavaraisuusasema on hyvä ja tällä hetkellä se täyttää vakavaraisuuspääomavaatimuksen 2,5-kertaisesti, on yhtiön pienestä koosta johtuen riittävän jälleenvakuutuksen saaminen välttämätöntä, jotta se voisi taata yllä mainitun vakuutusmäärän. Ilman jälleenvakuutusta tai sitä korvaavaa valtioneuvoston (vakuutustakuuta) covid-19-rokotteen aiheuttamat vahingot olisi suljettava lääkevahinkovakuutuksen ulkopuolelle.

**Laki valtioneuvoston covid-19-rokotteen vakuuttamiseksi ja
valtioneuvoston päätökset vuosille 2021, 2022 ja 2023**

Laki valtioneuvoston covid-19-rokotteen vakuuttamiseksi (1058/2020) tuli voimaan 1.1.2021. Lain tarkoituksena on varmistaa, että covid-19-taudin ehkäisemiseksi tarkoitetut rokotteet pysyvät vastaavan vakuutusturvan piirissä kuin muut lääkkeet ja rokotteet. Lain mukaan valtioneuvosto voi myöntää vakuutusyhtiölle määräämillään ehdoilla ja vastavakuutta vaatimatta valtioneuvoston (vakuutustakuun) vakuutusyhtiön antamalle henkilövakuutukselle siltä osin kuin siitä korvataan covid-19-tautiin sairastumisen ehkäisemiseksi Suomessa annettavien rokotteiden aiheuttamia henkilövahinkoja. Valtion vastuun määrä voi olla enintään 30 miljoonaa euroa kalenterivuotta kohti ja myönnettyjen vakuutustakuiden yhteenlaskettu vastuu saa olla samanaikaisesti enintään 300 miljoonaa. Vakuutustakuun myöntämisestä peritään jälleenvakuutusmaksua vastaava takuumaksu.

Asetuksella 1120/2020 on säädetty tarkemmin mm. vakuutustakuuta koskevan hakemuksen tekemisestä sosiaali- ja terveysministeriölle, vakuutustakuun perusteella maksettavien korvausten hakemisesta Valtiokonttorilta, korvausten maksamisen ajankohdasta ja hakemisen tarkemmista ehdoista sekä takuumaksun maksamisesta.

Vakuutustakuu on tarkoitettu väliaikaiseksi järjestelyksi ja vakuutustakuun myöntämisen edellytyksenä on, ettei jälleenvakuutusta ole saatavilla kohtuullisin ehdoin. Siten sekä vakuutustakuun myöntäminen että takuumaksun taso arvioidaan vuosittain kulloinkin vallitsevan tilanteen mukaisesti. Valtion vastuu covid-19-rokotteiden aiheuttamien vahinkojen osalta alkaa vasta, kun rokotevahinkojen

yhteismäärä ylittää vakuutusyhtiön vuotuisen omapidätysosuuden. Tästä syystä vakuutustakuu poikkeaa yhtiön muusta jälleenvakuutusturvasta. Vakuutusyhtiö ensivakuuttajana vastaa omapidätysrajan alle jäävistä korvauksista. Tähän mennessä valtiolle ei ole tullut vastuita, eli rokotevahinkojen määrä on jäänyt alle omapidätysrajan.

Vakuutustakuusta keskusteltiin EU:n komission kanssa, koska takuu olisi voitu katsoa EU-oikeuden näkökulmasta valtiontueksi. Komissio tuli arvioissaan siihen lopputulokseen, että kyse ei ole valtiontuesta. Edellytyksenä kuitenkin on, että vakuutustakuu ei kattaisi vahinkoja, jotka eivät EU:n rokotteita koskevan ostosopimusten mukaan kuuluisi valtioiden korvattavaksi. Tästä syystä vakuutustakuu koskee vain EU:n yhteishankintamekanismin kautta hankittujen covid-19-taudin ehkäisemiseksi annetuista rokotteista aiheutuvia vahinkoja.

Valtioneuvosto on tähän mennessä myöntänyt vakuutusyhtiölle vakuutustakuita covid-19 -rokotteen vakuuttamiseksi kolmella erillisellä päätöksellä yhteensä 84 miljoonaa euroa: 14.1.2021 tehdyllä päätöksellä 27 miljoonaa euroa (omapidätysraja 3 Me) vuodelle 2021, 22.12.2021 tehdyllä päätöksellä vuodelle 2022 28,5 miljoonaa euroa (omapidätysraja 1,5 Me) sekä 15.12.2022 vuodelle 2023 tehdyllä päätöksellä 28,5 miljoonaa euroa (omapidätysraja 1,5 Me).

Suomen Keskinäisen Lääkevahinkovakuutusyhtiön hakemus vuodelle 2024 myönnettävästä valtiontakuusta

Vakuutusyhtiö on lähettänyt 24.10.2023 vuoden 2024 vakuutustakuuta koskevan hakemuksen. Vakuutustakuuta haetaan seuraavin ehdoin:

- vakuutustakuun määrä on 29 900 000 euroa

- vakuutustakuu kattaa Suomessa vuosina 2021, 2022, 2023 ja 2024 covid-19 -tautiin sairastumisen ehkäisemiseksi annettujen ja annettavien rokotteiden aiheuttamat, vuosina 2021, 2022, 2023 ja 2024 vakuutustakuun vakuutusyhtiölle ilmoitetut vahingot siltä osin kuin näiden vahinkojen korvauksia on haettu ja maksettu vuoden 2023 jälkeen ja nämä korvaukset ylittävät yhtiön omalla vastuullaan pitämät, enintään 100 000 euroa sekä

- vakuutustakuusta yhtiöltä perittävä takuumaksu vuonna 2024 on enintään 100 000,00 euroa.

Vakuutusyhtiö toteaa hakemuksensa perusteluissa, että covid-19 -rokotteiden vakuuttaminen ei ole mahdollista aiemmin sovelletulla tavalla. Pandemiat ja sen myötä covid-19 -rokotteet (ns. pandemiariski) on suljettu pois kaikenlaisista jälleenvakuutusvakuutussopimuksista. Näin ollen jälleenvakuutusta ei ole saatavilla jälleenvakuutusmarkkinoilla eikä jälleenvakuutusta tulla saamaan myöhemminkään ns. pandemiariskin varalle.

Lisäksi vakuutusyhtiöllä ei ole juridisia eikä taloudellisia mahdollisuuksia enää vakuuttaa covid-19 -rokotteita aiempien vuosien tapaan. Covid-19 -rokotteiden vakuuttaminen on osoittautunut vakuutusyhtiölle raskaaksi, vaikka vakuutusyhtiön vakavaraisuus on tarkoin toimin pysynyt hyvänä. Korvausmeno ja käsittelykulut ovat

kuitenkin nousseet korkeiksi suhteessa vakuutusyhtiön kokoon, koska covid-19 -rokotteet ovat aiheuttaneet poikkeuksellisen paljon vahinkoilmoituksia ja myös korvattavia vahinkoja.

Tavanomaisesti lääkevahingot ovat varsin harvinaisia ja vuosittain lääkevahinkojen vahinkoilmoituksia on tehty keskimäärin 200 kappaletta, joista noin puolet oikeuttaa korvaukseen. Covid-19 -rokotteiden osalta tilanne on ollut täysin poikkeuksellinen: vakuutusyhtiölle on syyskuun 2023 loppuun mennessä tehty 2 592 vahinkoilmoitusta covid-19 -rokotteiden vuoksi ja korvauksia on maksettu 1,6 miljoonaa euroa. Vakuutusyhtiöllä on edelleen paljon vahinkoilmoituksia, joiden käsittely on kesken. Covid-19 -rokotteiden hoitamiseksi vakuutusyhtiö on joutunut lisäämään huomattavasti käsittelytyötä tekevän henkilöstön määrää.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että Suomen Keskinäinen Lääkevahinkovakuutusyhtiö on asianmukaisesti antanut sosiaali- ja terveysministeriölle tarpeelliset ja riittävät tiedot vakuutustakuun myöntämiseksi. Näiden tietojen avulla valtion viranomaiset ovat pysyneet ajan tasalla vakuutustakuun toimivuudesta ja määrästä. Vakuutusyhtiö on vakavarainen, mutta se ei ilman vakuutustakuuta pysty kantamaan 30 miljoonan euron vakuutusmäärän mukaista covid-19 –rokotteista johtuvaa vastuuta.

Valtiontakuusta covid-19 -rokotteen vakuuttamiseksi annetun lain 3 §:n mukaan myönnettyjen vakuutustakuiden yhteenlaskettu vastuu saa olla samanaikaisesti enintään 300 miljoonaa. Koska vakuutustakuu on myönnetty jo vuosille 2021 – 2023, olisi vakuutustakuiden yhteenlaskettu määrä 113,9 miljoonaa euroa vuodelle 2024 myönnettävän vakuutustakuun jälkeen. Vaikka toistaiseksi rokotteen aiheuttamat haitat ovat olleet pääasiassa lieviä ja ohimeneviä, ja tällä hetkellä valtion osuus covid-19 -rokotevahingoista on laskennallisesti noin 800 000 euroa, voi vakuutustakuusta johtuva valtion rahoitusvastuu kestää hyvin pitkään, jos vuosiin 2021 – 2024 kohdistuvat vahingot aiheuttaisivat vahingon kärsineille pitkäaikaista tai pysyvää työkyvyttömyyttä. Lääkevahingoille on tyypillistä, että vakavammissa tapauksissa vahingon lopullinen määrä selviää hitaasti.

Hakemusta arvioidessaan sosiaali- ja terveysministeriö on myös ottanut huomioon, että covid-19 -rokotteet ovat Suomessa terveysviranomaisten päätöksellä annettuja joukkorokotuksia, joiden tarkoituksena on koko väestöä uhkaavan tautiepidemian tai pandemian torjuminen. Covid-19 -tautia on edelleen väestössä ja rokotteen antamista sitä vastaan tullaan jatkamaan vähintään riskiryhmien osalta. Ottaen huomioon covid-19-taudin levinneisyys ja tautiin liittyvä epävarmuus, rokote kattavuuden yhteiskunnallinen merkitys sekä vaikeus saada jälleenvakuutus sosiaali- ja terveysministeriö pitää perusteltuna, että Valtioneuvosto myöntäisi Suomen Keskinäiselle Lääkevahinkovakuutusyhtiölle vastavakuutta vaatimatta 29,9 miljoonan euron suuruisen vakuutustakuun (omapidätysraja 100 000 euroa) covid-19-rokotteiden vakuuttamiseksi ajalle 1.1.2024 – 31.12.2024.

Vakuutustakuusta perittäväksi tulevan maksun osalta sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että lain 1058/2020 5 §:n mukaan vakuutustakuusta peritään takuumaksu, jonka suuruutta määrättäessä otetaan huomioon takuumaksun vastaavuus suhteessa riskiin ja asian käsittelystä aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi maksun määräämisessä on otettava huomioon valtiontakuita koskevana yleislakina valtion lainanannosta

sekä valtioneuvoston päätöksellä ja valtioneuvoston päätöksellä annettu laki (449/1988). Lain 449/1988 15 § 1 momentin nojalla annetun ns. takausmaksuasetuksen (VnA 20/2003) 3 § 2 momentin (asetuksen muutos 82/2017) mukaan vuotuismaksun on oltava vähintään 0,50 prosenttia takausvastuun määrästä. Takuumaksu on perittävä mainitun sääntelyn mukaisena.

Takuumaksu

Vakuutustakuusta perittävä maksu olisi 149 500 euroa. Tämä vastaa 0,5 prosenttia myönnettävän takuun suuruudesta.

Myös maksussa on otettu huomioon covid-19-taudin levinneisyys ja rokotekehittävyyden yhteiskunnallinen merkitys ja taudin ja rokotteiden mahdollisten haittojen kehitykseen liittyvä epävarmuus.

Taloudelliset vaikutukset

Suomen Keskinäiselle Lääkevahinkovakuutusyhtiölle myönnettävä vakuutustakuu olisi vakuutusyhtiön hakema 29,9 miljoonaa euroa. Vakuutustakuun saaminen on vakuutusehdoissa määritellyn vakuutusmäärän takaamiseksi välttämätöntä, sillä vakuutustakuun avulla vakuutusyhtiö pystyy pitämään covid-19 -rokotteen vakuutusturvan piirissä siten kuin muutkin vakuutusyhtiön vakuuttamat rokotteen sekä lääkkeet. Vakuutusyhtiö vastaisi 100 000 euron omapäätösrajaan asti ehtojen mukaisista covid-19 -rokotetta koskevista korvauksista.

Asian valmistelu

Asian valmistelussa on konsultoitu valtiovarainministeriötä.

Esitys

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että valtioneuvosto päättäisi

- myöntää vastavakuuksia vaatimatta 29,9 miljoonan euron suuruisen valtioneuvoston Suomen Keskinäiselle Lääkevahinkovakuutusyhtiölle covid-19 -rokotteen vakuuttamiseksi, niin että vakuutustakuu kattaa Suomessa vuosina 2021 – 2024 covid-19 -tautiin sairastumisen ehkäisemiseksi annettujen ja annettavien rokotteiden aiheuttamat, vuosina 2021 – 2024 vakuutusyhtiölle ilmoitetut vahingot siltä osin kuin näiden vahinkojen korvauksia on haettu ja maksettu vuoden 2023 jälkeen ja
- että valtioneuvoston päätöksellä peritään 149 500 euron suuruisen takuumaksu